

***Statenstuk* 2009-413**

Economische beleidsagenda 2010-2015 provincie Drenthe

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 27 januari 2010
- provinciale staten op 3 februari 2010
- fatale beslisdatum: 3 februari 2010

Behandeld door de heer E. Meijerink, telefoonnummer (0592) 365881, e-mail e.meijerink@drenthe.nl

Portefeuillehouders: mevrouw J. Vlietstra / de heer R. Munniksma

Inleiding

De afgelopen jaren hebben wij met ons economisch beleid nauw aangesloten bij de Strategische Agenda voor Noord-Nederland van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland en de uitwerking daarvan in de noordelijke programma's 'Koers Noord, op weg naar Pieken' en het Operationeel Programma EFRO. Naar aanleiding van de discussies over de rollen en taken van de verschillende overheidslagen verwachten wij een versterking van de rol van provincies als regisseur in het regionale ruimtelijk-economische domein. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat er van Rijk en Europa minder middelen zullen komen voor uitvoering van het regionale economische beleid. Naar verwachting zal het regionaal economische beleid van MEZ drastisch worden gewijzigd. MEZ streeft naar meer focus en zal minder pieken ondersteunen. Europa biedt zeer waarschijnlijk meer kansen. Europa heeft zich de laatste tijd namelijk sterk gemaakt voor het MKB. Dat vraagt van ons een duidelijke visie en strategisch kader (prioriteitstelling).

Alle reden voor:

een nieuwe economische beleidsagenda voor Drenthe

Deze agenda zal het strategische kader vormen voor de lobby en uitvoering van het Drentse economische beleid voor de komende jaren. Hoewel is gekeken vanuit een economische invalshoek, staat dit beleid niet op zichzelf. Er is sprake van een grote onderlinge verwevenheid van het provinciaal beleid: provinciaal economisch beleid draagt bij aan het realiseren van ander provinciaal beleid en vice versa. Verder kijken wij naar de specifieke kenmerken van Drenthe en de uitwerking van economische trends op langere termijn in onze provincie. Natuurlijk bouwen wij voort op het Collegeprogramma 2007-2011.

Advies

1. Instemmen met de Drentse economische agenda als strategisch kader.
2. Instemmen met het uitwerken van een (meer)jarenprogramma op basis van de Drentse economische agenda samen met betrokkenen vanuit de zogenaamde 4 O's (Onderwijs, Onderzoek, Overheid en Ondernemingen).

Beoogd effect

- Het scheppen en behouden van werkgelegenheid door middel van de ontwikkeling van een duurzame en robuuste Drentse economische structuur.
- Het richting geven aan Drentse lobby in de volgende ronde van noordelijke ruimtelijk-economische programma's.
- Met de Drentse economische agenda wordt een kader gegeven voor de uitwerking van een meerjarenprogramma, rekening houdend met de nieuwe rol en taken van de provincie.

Argumenten

1. *Drents economisch beleid*

- Om een goede uitgangs- en onderhandelingspositie te hebben in noordelijk, nationaal en Europees verband, is het noodzakelijk te beschikken over een actueel Drents economisch beleidskader. Tijdens de komende onderhandelingen over de nieuwe programma's kan daarop worden teruggegrepen.
- Een Drentse economische agenda biedt een visie en kader voor een eigentijds economisch meerjarenprogramma.

2. *Rollen en taken*

- In het kader van het nieuwe bestuursakkoord ligt voor het ruimtelijk-economisch domein de regierol bij de provincie. Het visiedocument geeft een gezamenlijke basis voor het maken van afspraken met betrokkenen in het veld (zogenaamde 4 O's) over aanpak en uitvoering.
- Door te werken vanuit een aantal prioriteiten met sturing van de provincie en gericht op met name verbetering van de economische structuur en het verbinden van partijen zal de uitvoering (vooral door anderen) aan kracht winnen. Met als resultaat meer synergie, samenhang en draagvlak.

3. *Nationaal regionaal economisch beleid/Cohesiebeleid*

Zoals het er nu uitziet zal MEZ meer focus aanbrengen in zijn Pieken in de Delta-beleid. Dat betekent vermoedelijk minder pieken en meer focus op gebieden als Brainport Eindhoven, Kennispark Twente en enkele hotspots in de randstad. Een lobby richting Brussel voor ondersteuning van het MKB lijkt meer slaagkans te bieden. De Drentse economische agenda biedt daarvoor de basisgereedschappen.

Uitvoering

Tijdsplanning

Na instemming met de Drentse economische agenda wordt direct aansluitend een Drents economisch meerjarenprogramma opgesteld. Het meerjarenprogramma zal verankerd worden in de Voorjaarsnota 2010.

Financiën

De Drentse economische agenda vergt als zodanig geen inzet van middelen. Uitvoering van het te ontwikkelen meerjarenprogramma daarentegen wel. Het meerjarenprogramma wordt te zijner tijd dan ook voorgelegd aan GS/PS en dient als bouwsteen voor VJN 2010.

Monitoring en evaluatie

Het op de Drentse economische agenda gebaseerde meerjarenprogramma zal jaarlijks worden gemonitord. Waar wordt afgeweken van de Drentse economische agenda zoals die nu voorligt zal expliciet melding worden gemaakt.

Extern betrokkenen

In het traject van het tot stand komen van de Drentse economische agenda is interactief samengewerkt met vertegenwoordigers uit de zogenaamd 4 O's (Onderwijs, Onderzoek, Overheid en Ondernemingen) via een tweetal externe overleggen. Met deze partijen zal ook het meerjarenprogramma gebaseerd op de Drentse Economische agenda worden opgesteld.

Communicatie

De Drentse economische agenda zal actief worden gecommuniceerd met de verschillende actoren in het veld (4 O's).

Bijlagen

1. Economische Beleidsagenda 2010-2015 provincie Drenthe

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 25 november 2009
Kenmerk: 48/5.3/2009015446

Gedeputeerde staten van Drenthe,

de heer J. Tichelaar, voorzitter
mevrouw drs. J.M. Imhof, secretaris

jk/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 25 november 2009, kenmerk 48/5.3/2009015446;

 SLUITEN:

in te stemmen met de Drentse economische agenda als stragisch kader dat als basis dient voor het uitwerken van een Drents economisch meerjarenprogramma.

Assen, 3 februari 2010

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jk/coll.

Economische beleidsagenda 2010-2015

Provincie Drenthe

NOVEMBER 2009

Provincie Drenthe

Economische Beleidsagenda 2010-2015

INHOUD	Blz.
1. Over deze economische beleidsagenda	3
2. De economie van Drenthe	5
2.1 Economische structuur	5
2.2 Kennis en Innovatie	6
2.3 Arbeidsmarkt	6
2.4 Werklocaties	7
2.5 Bereikbaarheid	8
2.6 Economische trends	8
2.7 Conclusie	9
3. De economische agenda 2010-2015	10
3.1 Doelstelling	10
3.2 Vijf prioriteiten	11
4. De uitvoeringsstrategie	15
4.1 Ontwikkelingen m.b.t. rollen en taken binnen het economisch beleid	15
4.2 Organiseren van realisatiekracht	15
4.3 Nadere invulling van onze rol	16
4.4 Financiën	16
Bijlage: Doel per prioriteit, inclusief een voorbeeld van een activiteit en het bijbehorende resultaat/effect	18

1. Over deze economische beleidsagenda

In deze agenda geven wij de prioriteiten aan van ons economisch beleid voor de komende zes jaar (2010-2015). De basis voor deze agenda wordt gevormd door het Collegeprogramma 2007-2011, bestaande provinciale beleidsnota's, en de economische trends. Ook vormt deze economische agenda input voor het nieuwe provinciale omgevingsplan dat op dit moment wordt opgesteld. Deze economische agenda sluit aan op het beleid van de Europese Unie en het Rijk, maar geeft er een eigen Drents accent en invulling aan. Daarbij gaat het met name om het Europese uitvoeringsprogramma "OP Noord-Nederland", het programma "Koers Noord, op weg naar Pieken" van het Ministerie van Economische Zaken en de Strategische Agenda voor Noord-Nederland van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

In 2009 wordt Nederland hard getroffen door de wereldwijde economische crisis. Deze crisis laat ook in Drenthe haar sporen achter. Voor Drenthe is de verwachting dat de economie in 2009 met 4,5% zal krimpen¹. Deze krimp is nagenoeg gelijk aan die voor Nederland als geheel. De economische crisis is dusdanig intens dat ook de provincie hierop heeft ingespeeld. Middels de versnellingsagenda probeert zij haar steentje bij te dragen aan het economische herstel.

Naast deze conjuncturele fluctuaties hebben we te maken met de langere termijn. Hoe krijgen we een zo sterk mogelijk economische structuur die ertoe leidt dat de bedrijven een optimale concurrentiepositie verkrijgen op de (inter)nationale markt. Dit alles onder de conditie van duurzaamheid. In goede tijden zal dat leiden tot de creatie van extra werkgelegenheid, in economisch slechte tijden is misschien eerder sprake van het behoud van bestaande arbeidsplaatsen. **Deze lange termijn filosofie van het economische beleid, gericht op economische structuurversterking, vormt dan ook het uitgangspunt voor de voorliggende beleidsagenda.**

De onderlinge verwevenheid van het provinciale beleid neemt steeds verder toe. Veel vraagstukken vragen om een gezamenlijke en gebundelde inzet om een effectieve aanpak mogelijk te maken. Deze economische agenda is geschreven vanuit een economische invalshoek maar draagt bij aan het realiseren van veel ander provinciaal beleid. De nadrukkelijker koppeling tussen agribusiness en het kennis- en innovatiebeleid heeft bijvoorbeeld een positief effect op de toekomst van de Drentse landbouw. De inzet voor revitalisering van bedrijventerreinen draagt bij aan de doelstellingen voor een zorgvuldig ruimtegebruik. Omgekeerd draagt het overige beleid bij aan het realiseren van economische doelstellingen. Zo wordt een goede inpassing van bedrijventerreinen mogelijk gemaakt doordat in het omgevingsplan ruimte wordt gereserveerd. Daarnaast is er sprake van een wederkerige relatie tussen economie en cultuur. Het vestigingsklimaat kan gunstig worden beïnvloed door de aanwezigheid van hoogwaardige culturele voorzieningen. En omgekeerd: een bloeiend bedrijfsleven kan een belangrijke stimulans zijn voor de cultuur in de regio (sponsoring). De provincie bevordert het aangaan van relaties tussen de uiteenlopende beleidsvelden.

Het zijn steeds meer de regionale omstandigheden die het verschil maken in de kwaliteit van het ondernemersklimaat. Essentieel hierbij zijn een goede fysieke en digitale bereikbaarheid, een innovatieve en internationaal geïntereerde werkomgeving, beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen en kantoorlocaties, een aantrekkelijk woonklimaat, maar ook een aansluitende arbeidsmarkt. De provincie is bij uitstek in staat om al deze facetten met elkaar in evenwicht te brengen.

Medio 2008 is een bestuursakkoord tussen rijk en provincies afgesloten. Op een aantal beleidsterreinen moeten afspraken gemaakt worden over taakafbakening, samenwerking en uitvoering. Met name het ruimtelijk-economische domein wordt als een belangrijke kerntaak van de provincie gezien. Momenteel wordt deze rollen- en takendiscussie verder vormgegeven in de commissie Ybema (regie regionaal beleid). Een traject dat nog loopt en

¹ Bron: CBS & ING Economisch Bureau, 2009

waar de voorliggende beleidsagenda een belangrijke rol in speelt als startdocument, o.a. daar waar het gaat om de verdere uitwerking van de afstemming met andere partijen.

Deze economische agenda willen wij realiseren samen met onze partners (i.c. andere overheidsgeledingen, intermediaire organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen). Met inachtneming van ieders verantwoordelijkheid, willen we samen met hen werken aan een provincie met een sterke concurrentiekracht.

Dit document vormt de strategische agenda voor het economisch beleid van de provincie Drenthe voor de komende jaren. Suggesties gedaan tijdens gesprekken met deskundige en gedurende de werkconferentie met partners op maandag 18 mei 2009, hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze agenda. Ook is gezocht naar verbindingen met bestaande beleidskaders. Vervolgens is 13 oktober een conceptversie van de agenda besproken met een qua samenstelling diverse groep ondernemers. De bevindingen hebben uiteindelijk geleid tot het voorliggende resultaat.

De agenda kan gezien worden als een overkoepelende notitie. Via specifieke deelnota's ('Aan het werk met kennis'; Drentse Agenda R&T [DART 2009-2013]; strategienota agribusiness; etc) vindt een verdere inhoudelijke uitwerking op deelthema's plaats. Een integrale projectmatige uitwerking gebeurt via meerjaren- en jaarprogramma's.

In hoofdstuk twee van deze agenda wordt een korte schets gegeven van de stand van zaken van de Drentse economie. De kern van de economische agenda wordt beschreven in hoofdstuk drie. Vervolgens wordt in hoofdstuk vier een eerste aanzet voor de uitvoeringstrategie gepresenteerd.

2. De economie van Drenthe

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de stand van zaken van de Drentse economie. Beschreven wordt de economische structuur, kennis en innovatie, arbeidsmarkt, werklocaties en bereikbaarheid. Als laatste wordt ingegaan op de economische trends en de mogelijke gevolgen van de huidige economische crisis op korte termijn.

2.1 Economische structuur

De economische structuur is de laatste jaren versterkt door een verdere vergroting van de werkgelegenheid en een verminderde conjunctuurgevoeligheid. De ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben ook laten zien dat de Drentse economische structuur zeker net zo stevig is als die van de andere noordelijke provincies. Hoewel de structuur van het Drentse bedrijfsleven steeds meer is gaan lijken op het Nederlandse gemiddelde, blijft de relatieve ijheid van de economische structuur ten opzichte van de rest van Nederland een aandachtspunt. Dit heeft ook consequenties voor de wijze waarop wij onze taak en rol zien, waarover later meer.

De productiestructuur van Drenthe wordt voor een groot deel bepaald door de maakindustrie. Vooral in Zuid-Drenthe is deze sector belangrijk: ongeveer 70% van de Drentse werkgelegenheid in de industrie is hier geconcentreerd. Binnen het Noorden neemt Zuid-Drenthe hiermee een unieke positie in.

De belangrijkste industriële sectoren in Drenthe zijn elektrotechniek, chemie en voedingsmiddelenindustrie. Naast de industrie is de werkgelegenheid in Drenthe voornamelijk geconcentreerd in de handel (vooral groothandel) en de gezondheidszorg. Circa de helft van de banen is te vinden in deze 3 sectoren.

Twee andere belangrijke pijlers van de Drentse economie vormen recreatie & toerisme en agribusiness. Het zijn niet de grootste sectoren binnen Drenthe. Het belang van deze sectoren zit vooral in de bijdrage die ze leveren aan de vitaliteit van het platteland. In het landelijk gebied zijn het twee zeer belangrijke werkgevers. Daarnaast zijn ze sterk van invloed op de belevingswaarde van het platteland.

Hoewel exacte gegevens ontbreken, is het algemene beeld dat de exportgerichtheid van het Drentse bedrijfsleven achterblijft bij het Nederlandse beeld. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat het merendeel van het Drentse bedrijfsleven uit midden- en vooral kleinbedrijf bestaat. Het MKB wordt ook wel omschreven als 'de motor van de Drentse economie'. Ongeveer een derde van alle banen valt binnen de categorie 'vestigingen met minder dan 10 werknemers'. Minder dan een halve procent van de Drentse bedrijven zijn grootbedrijven (> 200 wp). Wel zijn van alle Drentse werkenden ruim 25% werkzaam bij deze grote bedrijven.

Al met al kent Drenthe dus een redelijk uiteenlopende waaier van veelal kleinschalige economische activiteiten. Dit is wellicht het typerende van de Drentse economie, tezamen met de piek sector en de speerpunten toerisme en agribusiness. Daarnaast zijn er echter ook nog enkele regiospecifieke omstandigheden die voor Drenthe eveneens speciale kansen bieden. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan de projecten Florijnas (incl. TT-circuit, Assen) en Atalanta (Emmen). De vraag ligt voor hoe de economische spin-off kan vergroot worden. Maar ook Essent Wijster in relatie tot klimaat/energie (in Zuidoost-Drenthe) en de gebiedsontwikkeling rond Groningen Airport Eelde zijn aandachtspunten.

Drenthe heeft daarnaast ook een kenmerkende ruimtelijke spreiding. Met Groningen-Assen en de Drentse Zuidas kent Drenthe twee sterke stedelijke netwerken. Er bestaat een duidelijk verschil tussen beide regio's. Binnen Groningen-Assen ligt het accent meer op ICT, biomedische technologie, maatschappelijke zorg, energie en zakelijke

dienstverlening. In de Drentse Zuidas ligt het accent veel meer op industrie en logistiek. Daarnaast zijn handel, toerisme en recreatie van belang.

2.2 Kennis en Innovatie

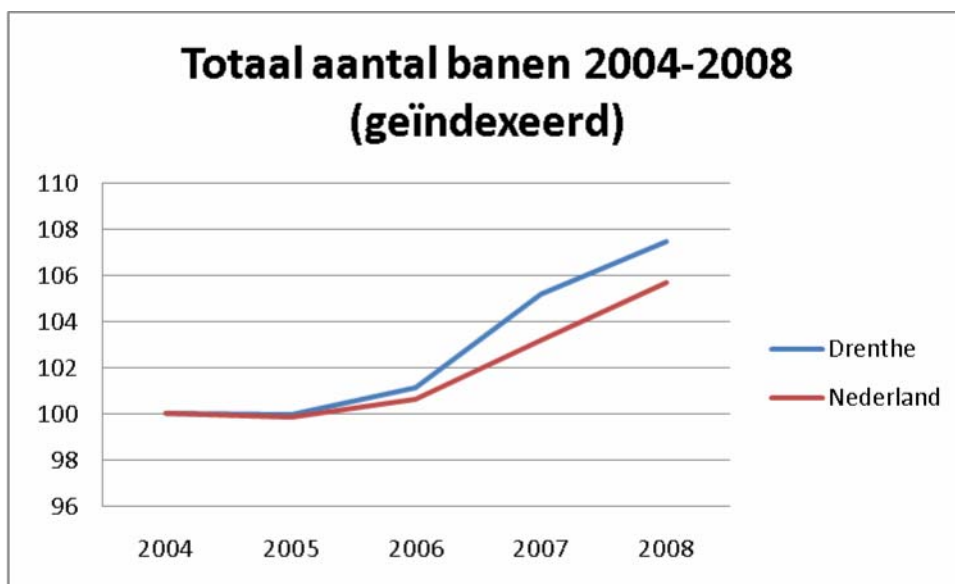
De kennis- en onderwijsinstellingen in Drenthe zijn sterk geconcentreerd in de steden Assen, Emmen en Meppel. Op het gebied van onderwijs vinden we in Drenthe vooral Mbo- en Hbo-instellingen. Er liggen kansen om samenwerkingsverbanden op te zetten tussen Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en Universiteit Twente (UT) om de kennisinfrastructuur te versterken.

Op de schaal van Noord-Nederland zijn drie belangrijke innovatieclusters te onderscheiden. In de clusters sensortechnologie en water zijn belangrijke sectorspecifieke kenniscentra in de vorm van ASTRON (HIT/INCAS) en TTI-Wetsus. Rond het cluster energie is een netwerk opgezet in de vorm van Energy Valley. Van de drie kennisclusters is vooral sensortechnologie voor de provincie Drenthe van veel betekenis. Daar liggen dan ook de meeste kansen voor de provincie. Voor de agribusiness is met name de kennis bij de WUR (Wageningen Universiteit en Researchcentrum) van belang.

Voor andere sectoren moet de kracht vooral komen uit de breedte en op de snijvlakken tussen sectoren. Er is veel potentie voor synergie. Het MKB zal (door de sterke vertegenwoordiging) een rol moeten spelen bij het valoriseren van kennis.

2.3 Arbeidsmarkt

Tussen 1998 en 2007 is het aantal arbeidsplaatsen in Drenthe in totaal met 22.000 gestegen. Met de groei van de werkgelegenheid werd de achterstandspositie van Drenthe ten opzichte van de rest van Nederland gedeeltelijk ingehaald. Onderstaande figuur laat zien hoe dit proces zich de afgelopen jaren heeft voltrokken.²

Eind 2008 is een kentering van het economisch tij ingezet. De kredietcrisis leidde tot een wereldwijde economische recessie en gaat gepaard met een substantieel verlies aan arbeidsplaatsen. De werkloosheid neemt dan ook snel toe, ook in Drenthe. Onduidelijk is hoe lang dit zal duren. Maar hoewel de werkloosheid oploopt, zijn er tegelijkertijd

² Bron cijfers: LISA

vacatures die niet vervuld kunnen worden vanuit de bestanden met werkzoekenden. Er is dus een duidelijke mismatch tussen vraag en aanbod. Doordat de afgelopen jaren een verdienstelijking heeft opgetreden worden er hogere eisen gesteld aan de beroepsbevolking. Het gaat hier met name om krapte in technische sectoren (vooral op hogere niveaus) en de zorgsector. Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in Drenthe is dus een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren. De beroepsbevolking onderscheidt zich in positieve zin door haar arbeidsmoraal.

Niet alleen in kwalitatieve zin, maar ook in kwantitatieve zijn zullen er aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt forse wijzigingen gaan plaatsvinden. De beroepsbevolking in Drenthe zal minder groeien en uiteindelijk afnemen. Op langere termijn komt de aanbodzijde van de arbeidsmarkt daarmee verder onder druk te staan. De belangrijkste oorzaak is gelegen in de demografische ontwikkeling (vergrijzing en ontgroening). De generaties die toetreden tot de arbeidsmarkt zijn kleiner dan de generaties die met pensioen gaan. Een beeld overigens dat binnen Drenthe wel per deelregio uiteenloopt. Verhoging van arbeidsparticipatie en/of arbeidsproductiviteit moeten een antwoord geven op deze toekomstige uitdaging.

Overigens vormt de krimp niet alleen een bedreiging. De demografische ontwikkeling opent ook nieuwe markten en biedt daarmee kansen voor de economie. Ontwikkelingen binnen de zorgsector (healthy ageing) en leisure zijn daar misschien wel de meest duidelijke voorbeelden van.

Verder zijn de volgende factoren van invloed op de beroepsbevolking³:

- Conjuncturele ontwikkelingen; de beroepsbevolking beweegt met de conjunctuur mee. Bij een grote vraag naar arbeid betreden mensen die voorheen niet tot de beroepsbevolking gerekend werden de arbeidsmarkt.
- Inzet van Rijksbeleid; maatregelen als het afschaffen van de prepensioenen verhoogt de participatie van ouderen op de arbeidsmarkt.

2.4 Werklocaties

Momenteel kent Drenthe ongeveer 2600 hectare bedrijventerreinen.⁴ Hieronder een overzicht van het aantal hectare aan bedrijventerreinen dat afgelopen jaren is uitgegeven.

Uitgifte bedrijventerreinen in Drenthe

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgifte in ha	61	47	46	21	34	54	75	60

De uitgifte van terreinen fluctueert sterk. Het benadrukt de nauwe relatie met de economische conjunctuur. De toename in uitgifte van bedrijventerreinen vanaf 2005 werd veroorzaakt door een sterke groei van de werkgelegenheid.

Samen met de gemeenten werken we er aan om het juiste aanbod van bedrijventerreinen, qua omvang en kwaliteit, te creëren. De provincie biedt onder andere via haar nieuwe omgevingsbeleid de nieuwe kaders. Er zal de komende tijden tussen de gemeenten afstemming moeten plaatsvinden om binnen deze kaders invulling te geven aan de uitwerking van de toekomstige opgave. Daartoe zijn ook afgesproken opgenomen in het (nog te ondertekenen) convenant bedrijventerreinen 2010-2020; een convenant tussen de 3 overheidsgeledingen waarin de taken en rollen van elke partij helder zijn vastgelegd en waarin afspraken zijn gemaakt over de toekomstige invulling van het bedrijventerreinenbeleid.

³ Hoofdrapport Noordelijke Arbeidsmarkt 2008-2009, CAB

⁴ Drenthe in cijfers 2008 (www.drenthe.nl/cijfers)

Met name de kwaliteit van bedrijventerreinen krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. Wij hebben de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in het herstructureren van bedrijventerreinen. Sinds 2000 zijn de bedrijventerreinen Leemdijk (Midden-Drenthe) en Vriezerbrug (Tynaarlo) gerevitaliseerd. Daarnaast is een begin gemaakt met de revitalisering van Bahco (Emmen), De Wieken (Hoogeveen) en Oevers (Meppel).⁵ In de gemeenten Coevorden, Emmen (o.a. Bahco), Hoogeveen (o.a. De Wieken en Buitenvaart), Meppel en Noordenveld zijn er voor verschillende bedrijventerreinen parkmanagementorganisaties opgericht. Deze organisaties hebben onder andere als doel een rem te zetten op verouderingsprocessen op bedrijventerreinen.

In het huidige collegeprogramma wordt revitalisering expliciet benoemd als activiteit die prioriteit heeft. Wij zullen dan ook op korte termijn samen met partners een herstructureringsprogramma gaan opstellen. In ons ruimtelijk-economisch beleid vertaalt deze denklijn zich via de in de verordening opgenomen toepassing van de SER-ladder. In een notendop: er is pas ruimte voor nieuwe locaties als de ruimtewinst via herstructurering en intensivering niet voldoende is om de toekomstige vraag te kunnen accommoderen.

2.5 Bereikbaarheid

De doorstroom van het verkeer is op de meeste punten in Drenthe goed. Er bestaan knelpunten op het hoofdwegennet en rondom stedelijke bereikbaarheid. De bereikbaarheid van de provincie via het spoor is niet optimaal. Er is momenteel een aantal projecten in beeld dat een verbetering van de spoorverbindingen voor ogen heeft. Uitgangspunt is het bekorten van reistijden tussen Zwolle, Groningen en de Drentse steden. Het verbeteren van de interne en externe bereikbaarheid is belangrijk voor het behouden van het aantrekkelijke vestigingsklimaat. In algemene zin heeft de provincie haar visie en plannen vastgelegd in het PVVP Drenthe (Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan).

Drenthe heeft de afgelopen jaren bijgedragen aan de realisatie van digitale voorzieningen, o.a. via de betrokkenheid bij de realisatie van de twee Drentheringen (glasvezel).

2.6 Economische trends

Voor de lange termijn zien we de volgende economische trends:

- Noordoost-Europa wordt steeds belangrijker als nieuwe markt.
- Door verdergaande internationalisering van de economie komt er meer concurrentie vanuit lagelonenlanden. Dat betekent dat concurrentie op kosten vooral voor internationaal georiënteerde bedrijven nauwelijks haalbaar is. Alleen door middel van creatie van toegevoegde waarde kan de concurrentiestrijd succesvol aangegaan worden. Dat brengt meer aandacht voor innovatie met zich mee. Drenthe ontwikkelt daardoor naar een kennis- en netwerkeconomie.
- De dienstensectoren (met name recreatie & toerisme en zorg) zijn en blijven van groot belang. Ook binnen de sectoren industrie en handel is een vorm van 'verdienstelijking' gaande.
- Duurzaamheid blijft een aandachtspunt, maar biedt ook kansen door verdere innovatie.
- Vooral het kennispotentieel van een regio vormt in toenemende mate een belangrijke factor in het vestigingsklimaat.
- MKB is en blijft de motor van de Drentse economie.
- Schaalvergroting en verduurzaming van de landbouw zet verder door, ook als antwoord op de geplande herziening van het Europese landbouwbeleid in 2013.
- De beroepsbevolking zal minder groeien en uiteindelijk afnemen als gevolg van ontgroening en vergrijzing. Een verhoging van de participatie op de arbeidsmarkt moet deze ongewenste ontwikkeling opvangen. De meeste

⁵ Drenthemonitor (www.drenthemonitor.nl)

winst kan geboekt worden bij de participatie van vrouwen in het algemeen en bij de mannen vooral in de leeftijdscategorie 55+.

2.7 Conclusie

Uit deze economische analyse blijkt dat de economische structuur van Drenthe steeds meer overeenkomt met de structuur van Nederland als geheel. Echter, de relatieve ijlheid van de Drentse economie maakt de regio (overigens evenals Groningen en Friesland) kwetsbaar. Van de andere kant biedt de combinatie van achterblijvende exportgeneidheid en toenemende internationalisering het Drentse bedrijfsleven ook weer extra kansen. Immers, vanuit een dergelijk vertrekpunt kan snel resultaat geboekt worden.

Binnen de economische structuur neemt het MKB een belangrijke plaats in. Dit zal in de toekomst ook zo blijven. Het stimuleren van kennis en innovatie is een belangrijk aandachtspunt. Een innoverend en internationaal georiënteerd bedrijfsleven is in staat kansen te verzilveren langs product-, proces- en dienstinnovaties. Het beeld dat de maakindustrie geen toekomst zou hebben in Nederland en Drenthe, is naar onze mening dan ook niet terecht. Ook binnen de maakindustrie is volop ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, waardoor de betreffende ondernemingen succesvol kunnen blijven opereren op de (wereld)markt.

Het verbinden van het MKB met de drie Noordelijke kennisclusters (Sensortechnologie, Energy Valley en Watertechnologie) biedt mogelijkheden. Belangrijke randvoorwaarde bij deze ontwikkeling is een arbeidsmarkt die aansluit op de behoeften bij het bedrijfsleven en die voldoende kenniswerkers kent. Op dit moment is dit niet het geval. Bij deze ontwikkeling spelen de kennisinstituten een belangrijke rol.

De sectoren industrie, handel, zorg, logistiek, ICT, energie en zakelijke dienstverlening zijn met name gesitueerd in de stedelijke netwerken in het noorden en zuiden van de provincie. Het verder ontwikkelen van duurzame werklocaties in deze gebieden vraagt aandacht. De stedelijke netwerken worden omgeven door een groen buitengebied met veel ruimte. Hier zijn landbouw en recreatie & toerisme van grote betekenis. Als randvoorwaarde geldt een goede ruimtelijke inpassing van deze sectoren met andere functies zoals natuur, landschap en wonen. Drenthe is over het algemeen goed bereikbaar, zowel fysiek als digitaal. Aandachtspunt vormt het in stand houden van goede verbindingen via het openbaar vervoer.

Het is cruciaal dat overheden blijven investeren om de werkgelegenheid op peil te houden en de economische structuur van Drenthe nog robuuster en duurzamer te maken. Waarbij de aandacht zal moeten uitgaan naar het versterken van de (internationale) economische positie van de regio, door het stimuleren van innovatie, ondernemerschap, voldoende kennis- en arbeidspotentieel, een aantrekkelijk vestigingsmilieu en goede bereikbaarheid.

Daarnaast is het van belang dat de ontwikkelingen in de stedelijke netwerken en op het platteland in balans en complementair aan elkaar zijn. Enerzijds vraagt dit om gerichte investeringen in bijvoorbeeld goed ontsloten duurzame werklocaties, adequaat scholingsmogelijkheden en inspirerende culturele voorzieningen in stedelijke netwerken. Anderzijds dient het platteland economisch vitaal te zijn en ruimte te bieden voor kleinschalige bedrijvigheid, landbouw en recreatie & toerisme. Ook zijn er nieuwe kansen die verzilverd kunnen worden, zoals de zorgsector en duurzame energiewinning. Dit zijn de doelstellingen waarop deze economische agenda zich richt. In het volgende hoofdstuk zijn deze doelstellingen verder uitgewerkt.

3. De economische agenda 2010-2015

In dit hoofdstuk wordt de kern van de economische agenda voor de periode 2010-2015 beschreven. Hierbij gaat het zowel om de doelstellingen van het beleid als een eerste opzet van een vijftal prioriteiten, van waaruit gewerkt zal worden. In de bijlage is per prioriteit een beknopt overzicht gegeven van de ambities, mogelijke activiteiten en de betrokken partners.

3.1 Doelstelling

Gezien de economische trends blijkt dat er nog de nodige uitdagingen voor de komende jaren liggen. De economische structuur van Drenthe is in de afgelopen jaren verder versterkt. Waarbij de economische groei in 2007 (3.5%) en 2008 (2.3%) gelijk aan het Nederlands gemiddelde was. Echter, de huidige recessie zal zijn impact hebben. Naar verwachting zal in 2009 de economie van Drenthe afnemen met 4.5%.

Wij willen een duurzame en robuuste economische ontwikkeling tot stand brengen die welvaart, werk, welzijn en winst brengt. Daarbij opereren we binnen de algemene kaders zoals die vastgelegd zijn in het nieuwe omgevingsbeleid. Wij willen kansen en sterktes verder benutten en uitbouwen en knelpunten verhelpen. Ook willen we aan onze kinderen een samenleving en leefomgeving achterlaten die toekomstbestendig is. Voor het economische beleid betekent dit dat we willen investeren in een goede balans van economie, ecologie, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

In ons beleid staat de volgende doelstelling centraal:

Het scheppen (en behouden) van werkgelegenheid middels de ontwikkeling van een duurzame en robuuste economische structuur.

Binnen deze doelstelling geven wij aandacht aan de volgende twee subdoelstellingen:

1. Versterken van de (internationale) economische concurrentiepositie
Het versterken van de (internationale) economische positie van Drenthe is bittere noodzaak. Hoewel onze economische structuur steeds meer overeenkomt met die van Nederland als geheel, blijft de Drentse economie kwetsbaar voor schommelingen. De ontwikkelingen in de nationale en wereldeconomie nopen tot een voortdurende herpositionering. Dat vraagt om innovatieve ondernemers en een voor hen aantrekkelijk en passend vestigingsmilieu. Vernieuwing van producten, processen en diensten houdt onze concurrentiepositie sterk. Kennis is daarvoor de sleutel.
Daarnaast zullen we rekening moeten houden met de afnemende bevolkingsgroei en de toenemende vergrijzing. Deze ontwikkelingen bieden nieuwe economische kansen rond zorg en vrijetijdsbesteding, maar hebben tegelijkertijd ook consequenties voor het toekomstige arbeidsaanbod. Is er op iets langere termijn nog wel voldoende (kwantitatief én kwalitatief) personeelsaanbod? Enkele regio's staan zelfs op een keerpunt en zullen de omslag naar een krimpregio meemaken.
2. Ontwikkelen van sterke stedelijke netwerken en een vitaal platteland
Het is goed wonen en werken in Drenthe. De provincie kent een tweetal stedelijke netwerken (Groningen-Assen en de Drentse Zuidas), ingebed in een mooi landschap. De samenhang tussen stad en platteland is sterk. Een groot deel van de bevolking verdient haar brood in de stad, doet daar inkopen en maakt gebruik van culturele voorzieningen. Omgekeerd benutten de inwoners van de stad het ommeland voor ontspanning en recreatie. Wij richten ons

economisch beleid op het versterken van de stedelijke netwerken. Daarmee profiteren de bedrijven van elkaars nabijheid, en de nabijheid van klanten en voorzieningen (de zogeheten agglomeratievoordelen). Weliswaar wordt als gevolg van de toegenomen mobiliteit en verbeterde communicatiemiddelen voor bepaalde activiteiten fysieke clustering minder relevant en worden deze bedrijven meer 'footlose', maar voor veel bedrijvigheid biedt fysieke clustering nog steeds voordelen.

Niet alleen resulteert dit in de genoemde agglomeratievoordelen, maar daarnaast vermindert de concentratie tegelijkertijd de druk op het landelijk gebied. Dit betekent niet dat er geen bedrijvigheid meer mag plaatsvinden op het platteland. We streven naar een vitaal platteland, waar het werk weliswaar kleinschaliger is qua karakter, maar tegelijkertijd met haar dynamiek wel meerwaarde levert aan de beleving van het platteland en de economische ontwikkeling van Drenthe.

3.2 Vijf prioriteiten

Deze doelstellingen willen we bereiken door uitvoering te geven aan een vijftal prioriteiten die zich richten op het verzilveren van kansen en het weghalen van bedreigingen. De prioriteiten spelen in op de lange termijn trends, zoals de ontwikkeling naar een kennis- en netwerkeconomie, MKB als de motor van de Drentse economie, het belang van het kennispotentieel en een aantrekkelijke leefomgeving als belangrijke vestigingsfactoren, schaalvergroting in de landbouw, ontgroening en vergrijzing van de bevolking, en de dienstensectoren zorg, cultuur en recreatie & toerisme als kansrijke groeisectoren. De prioriteiten sluiten ook aan bij de suggesties die zijn gedaan tijdens een werksessie met externe partijen en gesprekken met diverse stakeholders.

Bij de keuze voor de prioriteiten zijn een aantal criteria leidend geweest, te weten:

- *Vraaggericht*; het moet gaan om acties waar vanuit de markt, intermediaire organisaties dan wel door andere overheden een beroep op de provincie gedaan wordt.
- *Drentse maat*; De ijle (economische) structuur zorgt ervoor dat het zittende bedrijfsleven weinig massa heeft. Dit in combinatie met een relatief lage organisatiegraad (binnen bepaalde sectoren) zorgt ervoor dat ondernemers bepaalde zaken niet kunnen oppakken waar dat elders in Nederland misschien wel het geval is.
Tevens heeft een deel van de Drentse gemeenten een relatief klein ambtelijk apparaat. Ook hier vallen gaten waar de provincie een cruciale rol kan spelen bij de invulling ervan. Dit heeft zijn neerslag in de rollen en takendiscussie. De rol van de provincie Drenthe is een andere dan die van bijv. Zuid-Holland (eendachtig de gedachtelijn van Amen is geen Amsterdam'). Er is wat dat betreft geen blauwdruk te ontwikkelen die voor elke provincie identiek is.
- *Toegevoegde waarde*; al eerder is gewezen op het belang van de creatie hiervan om de concurrentiestrijd aan te kunnen gaan.
- *Additionaliteit*; het moet gaan om acties die meerwaarde hebben en door andere partijen niet opgepakt kunnen worden.

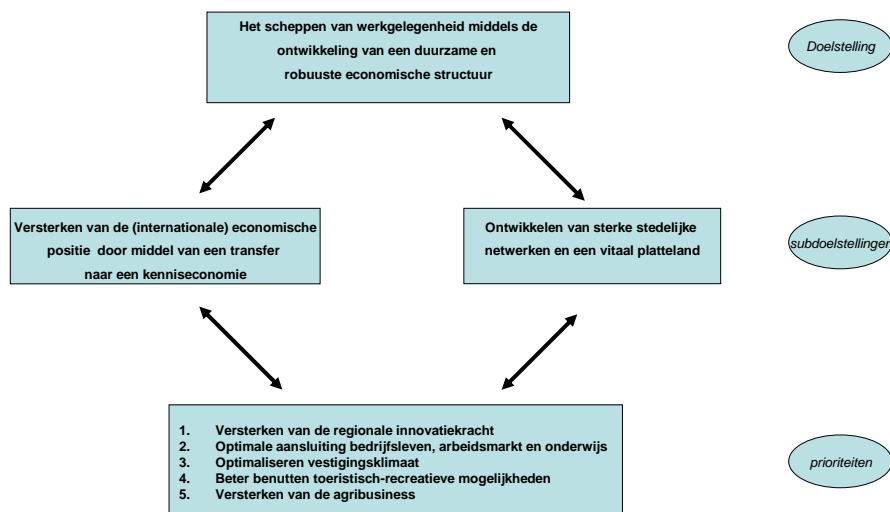
Op basis van deze criteria willen we voor de uitvoering van de economische agenda de volgende vijf prioriteiten verder ontwikkelen:

1. Versterken regionale innovatiekracht
2. Optimale aansluiting bedrijfsleven, arbeidsmarkt en onderwijs
3. Optimaliseren vestigingsklimaat
4. Beter benutten van het toeristisch-recreatieve mogelijkheden
5. Versterken van de agribusiness

Deze vijf prioriteiten kennen een samenhang met de eerder genoemde subdoelstellingen, waarbij de ene prioriteit meer invloed heeft op een subdoelstelling dan de andere. Ter illustratie is onderstaand schema opgesteld. Toerisme en agribusiness zijn weliswaar qua werk niet de grootste sectoren binnen Drenthe, maar het belang van deze sectoren voor

de economie van het platteland is groot. In sommige landelijke gemeenten is één op de vier à vijf arbeidsplaatsen verbonden aan toeristische bestedingen. En, hoewel puur vanuit economisch perspectief gezien wellicht minder relevant, zijn deze activiteiten ook van grote invloed op het aanzien en daarmee beleving van het platteland. Daarom is ervoor gekozen om deze twee sectoren te ontwikkelen via aparte prioriteiten.

Doelstelling, subdoelstellingen en prioriteiten

De vijf prioriteiten richten zich op:

1. Versterken van de regionale innovatiekracht

Innovatie is een belangrijke motor voor economische ontwikkeling. De transitie naar een innovatieve kenniseconomie is belangrijk wil Drenthe als economische regio een rol van betekenis spelen in Europa. Een ambitie die vraagt om een gezamenlijke aanpak en intensieve samenwerking tussen ondernemingen, overheden en onderwijs- en onderzoeksinstituten. Overigens constateren we nadrukkelijk dat het niet ophoudt bij de Drentse provinciegrenzen. De relaties tussen het bedrijfsleven onderling, maar ook met de kennisinstellingen gaan vaak ver over de provinciegrenzen heen. Met andere woorden: zeker ten aanzien van kennis en innovatie is het speelveld veeleer landelijk, dan wel noordelijk.

Ook maatschappelijke diensten en ontwikkelingen bieden kansen. Niet alleen voor de verdere ontwikkeling van de werkgelegenheid, maar het draagt ook bij aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. Samenvattend zetten wij ons maximaal in voor:

- Versterken van het innovatievermogen van het MKB
- Uitbouwen van het kenniscluster Sensortechnologie
- Vergroten van de participatie van het MKB bij de drie Noordelijke kennisclusters (Sensortechnologie, Energy Valley en Watertechnologie)
- Vergroten internationale oriëntatie van bedrijven; acquisitie van bedrijven die zich willen vestigen in Drenthe; bevorderen ondernemerschap van starters
- Zorg, cultuur, leisure en natuur/landschap als economische kansen

- Stimuleren van duurzame energieopwekking, zoals zonne-energie, windenergie, aardwarmte en bio-energie (kansen worden m.n. gezien bij Essent Wijster en Zuidoost-Drenthe⁶).

2. *De aansluiting bedrijfsleven-arbeidsmarkt-onderwijs*

Onze ambitie is dat Drentse werkgevers, in publieke én private sector, de komende jaren kunnen beschikken over voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Daarnaast willen we een versterking/verbeterde toegankelijkheid van de kennisinfrastructuur, zodat werkgevers vaker en beter bediend kunnen worden met toepasbare kennis in hun bedrijf of organisatie. We zetten in op:

- Strategisch arbeidsmarktbeleid
- Ondersteuning van ondernemers
- Versterken van de verbinding met de kennisinfrastructuur (MBO, HBO en Universitair Onderwijs. (Zeker wat het WO betreft ook relaties buiten de provincie; WUR, RUG, UT)
- Inzet voor kritische sectoren (i.c. waarbij problematiek voorzien wordt t.a.v. de vraaginvulling)

3. *Optimaliseren vestigingsklimaat*

Onze ambitie is het creëren van een optimale bedrijfsomgeving, die duurzaam is, voldoende speelruimte biedt aan ondernemers en lokaal, regionaal en (inter)nationaal voorzien is van betrouwbare netwerken voor het verkeer van personen, goederen en informatie. Aan dit vestigingsklimaat zit zowel een fysieke als non-fysieke component. Met name voor de fysieke component worden de kaders (deels) via ons omgevingsbeleid vastgelegd. Bij de optimalisatie van ons vestigingsklimaat mikken wij op:

- Ontwikkeling en revitalisering van werklocaties. In de Drentse situatie gaat het trouwens dan niet alleen om bedrijventerreinen en bedrijfscomplexen; voor het bedrijfsleven op het platteland is ook de Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) van belang
- Verbeteren fysieke en digitale bereikbaarheid
- Ontwikkelen via integrale (regionale) gebiedsontwikkeling (bijv. GAE)
- Optimaliseren gebiedspromotie

4. *Beter benutten toeristisch-recreatieve mogelijkheden*

Om de regionale toeristische ontwikkeling de noodzakelijke impuls te geven zijn twee zaken van belang. Allereerst innovatie: vernieuwing van het aanbod zodat het meer aansluit op de behoeften van bezoekers. Ten tweede verbinding: de kwaliteiten van de regio met elkaar verbinden; infrastructuur, routes, product-markt combinaties, zodat bezoekers meer combinatiebezoeken brengen en er langer verblijven. Dit alles moet resulteren in een toename van de toeristische bestedingen. Wij gaan voor:

- Verbeteren kwaliteit van recreatieve bedrijven
- Ruimte voor ondernemen en evenementen (bijv. TT-circuit)
- Verbeteren basiscondities
- Promotie en marketing
- Versterken samenwerking

5. *Versterken van de agribusiness*

Waar in het verleden de focus lag op landbouw is er sinds enkele jaren sprake van een duidelijke verschuiving. We richten ons nu op de gehele keten, inclusief toeleverende en verwerkende industrie, afzet, onderzoek en voorlichting. De agribusiness creëert veel toegevoegde waarde en biedt veel werkgelegenheid, zowel in steden als op het platteland. De primaire sector is een belangrijk onderdeel van dit speerpunt en draagt bij aan het in stand houden en versterken van de kwaliteiten van het landelijk gebied. Wij zetten in op:

⁶ In onze provincie biedt Zuidoost Drenthe de beste mogelijkheden voor energiematregelen. Dit heeft te maken met natuurlijke omstandigheden (de aanwezigheid van aardgas, aardolie en aardwarmte), de aanwezigheid van relevante functies (glastuinbouw en grootschalige landbouw) en twee grote industriële complexen met relatief veel basisindustrie (Bargermeer in Emmen en Europark in Coevorden).

- Stimuleren van innovatie en nieuwe markten
- Versterken agrarische productiestructuur/productiekolom
- Realisatie agropark(en)

4. De uitvoeringsstrategie

Dit hoofdstuk bevat een eerste aanzet tot de uitvoeringsstrategie. De prioriteiten vormen de basis waarmee we met onze partners de komende tijd in gesprek zullen gaan. Uiteraard kijken we daarbij per thema hoe we integraal binnen het concern kunnen opereren. Pas dan zullen we de keuzes concretiseren. Aan welke acties denken we, tot welke resultaten moet dat leiden, wat is onze rol, welke partners zullen daarbij betrokken zijn en hoe staat elke partij erin, welke financiën zijn benodigd: allemaal vragen die in dat stadium ingevuld zullen worden en uitgewerkt worden middels op te stellen jaarprogramma's.

4.1 Ontwikkelingen m.b.t. rollen en taken binnen het economisch beleid

Zoals gesteld is medio 2008 het bestuursakkoord tussen rijk en provincies afgesloten, waarbij o.a. is gekeken naar afspraken over de samenwerking die resulteert in een versterking van de rol van provincies in het ruimtelijk-economisch domein. De inzet van het rijk en de provincies hierbij is dat als uitgangspunt geldt dat na 2010 de rijksmiddelen, die op de regio zijn gericht en thans bekend staan als Pieken in de Delta-middelen, decentraal worden verdeeld op basis van nationale kaders. De provincies leggen daarover verantwoording af op basis van prestatieafspraken. Hierbij gaat het niet om een feitelijke decentralisatieafpraak.

Dit betekent dat wij de rol van regionale regisseur zullen moeten versterken. Waarbij de aandacht vooral zal gaan naar het makelen en schakelen tussen (uitvoerings)organisaties en minder naar het zelf uitvoeren van beleid. Deze conclusie komt overeen met de aanbevelingen van het onderzoek 'Amen is geen Amsterdam' van de commissie Van der Tuuk. Deze commissie heeft in opdracht van Provinciale Staten van Drenthe onderzoek gedaan naar de positionering, rollen en taken van de provincie Drenthe. De commissie maakt onderscheid tussen ontwikkelingsgerichte regisseur, scheidsrechter, expertisebrenger en coördinator.

Om deze uiteenlopende rollen in te kunnen vullen is creativiteit, ambitie, vernieuwing en natuurlijk ook goede samenwerking met partners vereist. Als provincie hebben wij hiervoor verschillende instrumenten beschikbaar. Te denken valt aan de functie van initiator, regisseur en bemiddelaar, het geven van financiële ondersteuning aan vernieuwende initiatieven, zorgdragen voor een goede bereikbaarheid, maar ook aan het bieden van ontwikkelingsruimte binnen de bestaande wetgeving (o.a. via de wet ruimtelijke ordening).

4.2 Organiseren van realisatiekracht

Als regisseur van het ruimtelijk-economisch beleid willen wij komen tot een heldere taakverdeling tussen (intermediaire) organisaties onderling en met de provincie. Centraal hierbij staat het organiseren van voldoende realisatiekracht, een goede coördinatie vanuit de provinciale organisatie en een optimale samenwerking binnen Noord-Nederland.

Hierbij richten wij ons vooral op:

- Ontwikkelen van samenhangende visies
- Organiseren van draagvlak en binding op visies
- Organiseren van uitvoeringscoalities
- Regie op en ontwikkelen van de gekozen prioriteiten
- Variëren in regie afhankelijk van aard van prioriteiten en benodigde rol, soms faciliterend en ondersteunend (bijvoorbeeld innovatie). Soms meer sturend en leidend (bijvoorbeeld vestigingsklimaat)
- Mogelijk maken van de uitvoering met middelen en instrumenten
- Lobby (m.n. in relatie tot (inter)nationale programma's)

Door te werken vanuit een vijftal prioriteiten met sturing vanuit de provincie en gericht op met name ontwikkeling en het verbinden van partijen, denken wij dat de uitvoering (vooral door anderen) aan kracht zal toenemen. Om het voorgaande mogelijk te maken zullen wij onze sterke rol die wij nu hebben in de uitvoering (bijvoorbeeld op het gebied van subsidieverleningprocessen) anders organiseren, om zo ruimte te creëren voor ontwikkelingsgerichte activiteiten. De provincie realiseert zich dat de verhoudingen tussen de partners niet van de een op de andere dag volledig gewijzigd kunnen worden. Er is een zekere overgangstijd benodigd. We gaan daarom uit van een geleidelijk proces, samen met onze partners en met inachtneming van gemaakte afspraken.

Wij willen komen tot afstemming en een heldere taakverdeling met betrekking tot de uitvoering. Vanuit de hiervoor beschreven hoofdlijn zullen we per programma indien nodig tot een specifieke invulling van taakverdeling komen. Belangrijke partners daarbij zijn het bedrijfsleven, intermediaire organisaties, gemeenten, SNN, ministeries, scholen, etc

4.3 Nadere invulling van onze rol

Zoals gesteld wordt de economische structuur van Drenthe ten opzichte van andere regio's gekenmerkt door ijheid, kleinschaligheid (weinig grote ondernemingen, kennisinstellingen, onderzoekscentra, etc.) en een grote diversiteit aan bedrijvigheid en sectoren. Hierdoor is het organiserend vermogen in Drenthe relatief beperkt. Dit is van invloed op de wijze waarop gekeken wordt naar de rol en taakinvulling van de provincie Drenthe in het economische domein (want Amen is geen Amsterdam).

Mede daarom zien we een belangrijke taak voor ons weggelegd voor de uitvoering van de economische agenda. Op het gebied van ondernemerschap en innovatie kiezen wij voor een aanpak die zich richt op een optimale ondersteuning en facilitering van het (gevestigde) bedrijfsleven in Drenthe. Dat betekent inspelen op hun behoeften en hen daarmee de gewenste ruimte bieden voor vernieuwing en groei. Ook betekent het zoeken naar nieuwe verbindingen en nieuwe combinaties vanuit de bestaande kracht. Het gaat om benutting van aanwezige kennis bij bedrijven in andere clusters en sectoren. Vanuit de kruisbestuiving tussen bedrijven onderling en met kennisinstellingen ontstaan crosssectorale innovaties. De overheid zorgt niet zelf voor innovatie. Dat doen de bedrijven. De overheid kan wel bijdragen door:

- Ontmoetingen te (laten) organiseren (bijvoorbeeld kenniskringen)
- Verbindingen te organiseren (van kennis en realisatiekracht)
- Ontplooiing van ondernemerschap te bevorderen (van kansen en talent)
- Profileren van het klimaat van ondernemen en innovatie (van kracht en succes)

Bij de uitvoering van maatregelen gericht op het verbeteren van de fysieke bedrijfsomgeving zal onze rol zich vooral richten op de coördinatie tussen overheden en het verbinden van het bedrijfsleven met (semi)overheden. Het gaat erom dat de overheid de juiste randvoorwaarden creëert waarbinnen bedrijven optimaal kunnen presteren.

4.4 Financiën

Voor de financiering van deze economische agenda zijn verschillende financieringsbronnen beschikbaar. De belangrijkste zijn:

:

- Provincie Drenthe
- OP Noord-Nederland (EFRO en rijkscofinanciering)
- Interreg (EFRO)
- Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP en Leader)
- Koers Noord, op weg naar Pieken (Pieken in de Delta)
- Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG en pMJP)
- Compensatiepakket voor het Noorden
- Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)

- Overdracht TOPPER-gelden richting provincies

Het provinciale geld wordt nu dikwijls ingezet als cofinanciering voor de nationale en Europese programma's. Regionale cofinanciering (in een bepaalde verhouding) is vaak een vereiste om over nationale of Europese middelen te kunnen beschikken. De afgelopen vijf jaar heeft de provincie voor het economisch beleidsterrein jaarlijks tussen de ca. € 4 en 9 mln. besteed aan activiteiten (excl. eigen apparaatskosten). Het belang van de inzet van deze cofinanciering is groot. Over het algemeen gaat de cofinanciering gepaard met een direct multipliereffect van 3-5 (de indirecte effecten zijn een veelvoud daarvan). Met andere woorden: elke door de provincie ingezette euro resulteert in een totale investering van 3 tot 5 euro.

Bij de komende uitwerking van de prioriteiten zal gekeken moeten worden van waaruit financiering plaats kan vinden. Hierbij zal rekening moeten worden gehouden met de looptijd van de verschillende financieringsprogramma's. Het programma Koers Noord, op weg naar Pieken loopt ten einde in december 2010. De huidige Europese programma's en het Investeringsbudget Landelijk Gebied lopen tot eind 2013.

We moeten constateren dat de noordelijke programma's in de toekomst minder omvangrijk zullen zijn. Evt. nieuwe programma's worden waarschijnlijk alleen maar selectiever qua thema's en aanpak. Onze zoektocht naar nieuwe geldbronnen zal hopelijk succesvol blijken, maar zal naar verwachting niet toereikend zijn om de reductie in de noordelijke programma's volledig te kunnen compenseren. Als we onze ambities echter onverminderd willen handhaven zal de provincie zelf meer financiering op tafel moeten leggen. Mocht dat laatste niet haalbaar blijken, dan zullen de ambities waarschijnlijk in benedenwaartse zin bijgesteld moeten worden.

Bijlage: Doel per prioriteit, inclusief een voorbeeld van een activiteit en het bijbehorende resultaat/effect

Prioriteit 1: Versterken regionale innovatiekracht		
doel	<u>voorbeeld</u> van een activiteit	resultaat/effect
versterking van de concurrentiepositie van het Drentse bedrijfsleven	realisatie van Kenniscampus Sensortechnologie in Assen.	extra nieuwe toepassingen sensoren en daarmee creatie van toegevoegde waarde

Prioriteit 2: optimale aansluiting bedrijfsleven, arbeidsmarkt en onderwijs		
doel	<u>voorbeeld</u> van een activiteit	resultaat/effect
geen structurele tekorten op de arbeidsmarkt	realisatie van een kennisinfrastructuur	Afname moeilijk in te vullen vacatures en toename aandeel jongeren met startkwalificatie

Prioriteit 3: optimaliseren vestigingsklimaat		
doel	<u>voorbeeld</u> van een activiteit	resultaat/effect
Het scheppen van de juiste (deels fysieke) randvoorwaarden voor het Drentse bedrijfsleven	opstellen herstructureringsprogramma bedrijventerreinen Drenthe	aantal ha gerevitaliseerd bedrijventerrein

Prioriteit 4: Beter benutten toeristisch-recreatieve mogelijkheden		
doel	<u>voorbeeld</u> van een activiteit	resultaat/effect
meer toeristen met een langere verblijfsduur teneinde meer toeristische bestedingen te genereren	Verkennen ruimte op TT-circuit voor nationale evenementen met spin-off voor MKB-bedrijven in de regio.	stijging van de toeristische bestedingen

Prioriteit 5: Versterken agribusiness		
doel	<u>voorbeeld</u> van een activiteit	resultaat/effect
op duurzame wijze versterken agrarische productiestructuur	Verkenning mogelijkheden agroparken	fysieke clustering activiteiten in de agribusiness keten leidt tot lagere transportkosten, gunstiger energieverbruik en geringere kans op uitbraak dieren-/gewassenziektes